

تبیین الگوها و شاخص‌های شکل پایدارتر شهر

*سروش کرمی^۱، ساناز کرمی^۲

^۱ مدرس گروه معماری، دانشکده هنر و معماری، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد پرنده، ایران sorush_karami@yahoo.com
^۲ دانشجوی کارشناسی ارشد برنامه‌ریزی شهری، دانشکده هنر و معماری، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد همدان، ایران

چکیده

بسیاری از سازمان‌ها مانند سازمان ملل متحد و حتی بانک جهانی در حال حاضر برنامه‌ها و دستور العمل‌هایی اجرایی برای شهرهای پایدار دارند. این موضوع اهمیت زیاد مناطق شهری را در دستیابی به پایداری نشان می‌دهد. این در حالی است که تاکنون مدل جامع و اجرایی مناسبی برای هدایت و کنترل شکل‌گیری کالبد شهرها ارائه نشده است. شهر پایدار شهری است که ساختارهای کالبدی، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی آن با رعایت ملاحظات زیست محیطی و یا به عبارتی دیگر سازگار با شرایط محیط طبیعی شکل گرفته باشد. در این پژوهش با دو سوال اساسی روبرو هستیم. اینکه شکل شهر پایدار، چه معیارهایی باید داشته باشد؟ و آیا می‌توان شکلی و فرمی جهان شمول برای پایدارتر ساختن شهرها ارائه کرد؟ این تحقیق سعی بر مقایسه تطبیقی و استخراج مهم‌ترین متغیرهای تاثیر گذار در شکل‌گیری فرم پایدار برای شهرها دارد و در نهایت به تاثیر مستقیم اقلیم، در شکل شهر و راهکارهای دستیابی به شکل شهر پایدار خواهد پرداخت. روش‌شناسی این تحقیق بر مطالعات کتابخانه‌ای برای مقایسه تطبیقی نظریات ارائه شده در زمینه شاخص‌های فرم یک شهر پایدار بنا شده است. نتایج پژوهش نشان می‌دهد که فشردگی بودن یا نبودن بافت شهری، به خودی خود عاملی تعیین‌کننده در پایداری شهر نیست و بسیاری از عوامل، خصوصاً فرهنگ نقش بسیار مهمی در شکل شهر پایدار بازی می‌کند. شکل شهر صرفاً یک بیان فیزیکی نیست بلکه جلوه‌های غیر فیزیکی را هم در بر می‌گیرد و رابطه‌ای دوسویه با آنها دارد.

واژه‌های کلیدی: شکل شهر، شهر پایدار، توسعه پایدار، محیط زیست شهر، شهر فونیکس